

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

МАТЕРІАЛИ

96 – ї

**підсумкової наукової конференції
професорсько-викладацького персоналу
БУКОВИНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

16, 18, 23 лютого 2015 року

Чернівці – 2015

УДК 001:378.12(477.85)

ББК 72:74.58

М 34

Матеріали 96 – її підсумкової наукової конференції професорсько-викладацького персоналу Буковинського державного медичного університету (Чернівці, 16, 18, 23 лютого 2015 р.) – Чернівці: Медуніверситет, 2015. – 352 с. іл.

ББК 72:74.58

У збірнику представлені матеріали 96 – її підсумкової наукової конференції професорсько-викладацького персоналу Буковинського державного медичного університету (Чернівці, 16, 18, 23 лютого 2015 р.) із стилістикою та орфографією у авторській редакції. Публікації присвячені актуальним проблемам фундаментальної, теоретичної та клінічної медицини.

Загальна редакція – професор, д.мед.н. Бойчук Т.М., професор, д.мед.н. Іващук О.І., доцент, к.мед.н. Безрук В.В.

Наукові рецензенти:

доктор медичних наук, професор Кравченко О.В.

доктор медичних наук, професор Давиденко І.С.

доктор медичних наук, професор Дейнека С.Є.

доктор медичних наук, професор Денисенко О.І.

доктор медичних наук, професор Заморський І.І.

доктор медичних наук, професор Колоскова О.К.

доктор медичних наук, професор Коновчук В.М.

чл.-кор. АПН України, доктор медичних наук, професор Пішак В.П.

доктор медичних наук, професор Гринчук Ф.В.

доктор медичних наук, професор Слободян О.М.

доктор медичних наук, професор Тащук В.К.

доктор медичних наук, професор Ткачук С.С.

доктор медичних наук, професор Тодоріко Л.Д.

ISBN 978-966-697-588-4

© Буковинський державний медичний
університет, 2015

Синиця В. Г.
ЕПОНІМНІ НАЗВИ В ДЕРМАТОЛОГІЇ

Кафедра іноземних мов
Буковинський державний медичний університет

У сучасних галузевих терміносистемах функціонує значна кількість епонімних утворень. Незважаючи на неоднозначне відношення до них лінгвістів, термінологів, фахівців певних галузей науки, епонімні моделі термінів стійко утримують свої позиції, чим зумовлюють підвищення зацікавленості дослідників до пропріальних найменувань як когнітивного феномену. Актуальність нашого дослідження визначається потребою вивчення лінгвістичного статусу епонімів, їхніх структурних типів, причин появи, умов існування та функціонування у певній термінології.

Мета дослідження – інвентаризація епонімних утворень на матеріалі латинської дерматологічної термінології, з'ясування квалітативної характеристики відібраних термінологічних одиниць. Фактичний матеріал був отриманий внаслідок тотальної вибірки з таких лексикографічних джерел, як “Terminologia medica” в 2-х томах, укладач К. Рудзітис та “Terminologia medica polyglotta”, укладач Д. Арнаутов.

За даними дослідників, епонімні терміни у медичній термінології складають до 70% усіх номінативних одиниць, із них понад 50% складають двослівні терміни-епоніми, 15% - трислівні, 3% - чотирисловні найменування і незначний відсоток складають номінації, що вміщують до шести і більше прізвищ. Результати проведеного нами дослідження показали, що епонімні найменування в дерматології є термінами-словосполученнями, що складаються з базового слова (у нашому випадку - це епонім) та означуваних компонентів. Основна модель - іменник у Nom. sing. + епонім у Gen. sing., тобто, йдеться про так звану субстантивну модель. Найчастіше у якості означуваних компонентів виступають субстантиви morbus, syndromum, psoriasis, erythema, dermatosis, напр., *morbus Bazini* - Базена хвороба, індуриативна еритема (Антуан П'єр Ернест Базен, 1807-1878, французький дерматолог), *morbus Stickeri* - Штіккера хвороба, інфекційна еритема (Георг Штіккер, 1860-1960, німецький гігієніст), *psoriasis Zumbuschi* - Цумбуша псоріаз, генералізований пустульозний псоріаз (Лео фон Цумбуш, 1874-1940, німецький дерматолог), *psoriasis Barberi* - Барбера псоріаз, обмежений пустульозний псоріаз (Гарольд Вордворт Барбер, 1886-1955, англійський дерматолог), *syndromum Graham Littli* - Грема Літтль синдром, характеризується рубцевим облісінням з помітним фолікулярним включенням та фолікулярними кератомами тулуба і кінцівок (Ернест Гордон Грем Літтль, 1867-1950, англійський дерматолог), *dermatosis Schambergi* - Шамберга дерматоз, прогресуючий пігментарний дерматоз (Джей Френк Шамберг, 1870-1934, американський дерматолог), *syndromum Bечсеті* (Гулюші Бехчет, 1889 - 1934, турецький дерматолог) - Бехчета синдром, хронічне запальне порушення, яке характеризується утворенням численних афтозних виразок слизових оболонок рота і глотки, ураженнями шкіри тощо. Другу групу становлять епонімні назви, виражені подвійними прізвищами, з яких перше стоїть у Nom. sing., а друге - у Gen. sing., напр., *syndromum Stevens-Johnsoni* - Стівенса-Джонсона синдром.

Менш поширеною є атрибутивна модель, утворена за схемою іменник у Nom. sing. + прикметник, узгоджений з цим іменником + епонім у Gen. sing.: *erythema induratum Bazini* - індуриативна еритема Базена.

У більшості випадків поряд з епонімним утворенням функціонує його полікомпонентний синонімічний еквівалент, напр., *morbus Beck- Ibrahim* = *erythema mycoticum infantile* - Бека-Ібрахіма хвороба, дитяча мікотична еритема (Сома Корнеліус Бек, 1872 - 1930, угорський дерматолог; Йозеф Ібрахім, 1877-1953, німецький педіатр), *syndromum Stevens-Johnsoni* = *erythema multiforme maius* - Стівенса-Джонсона синдром (Альберт Мейсон Стівенс, 1884-1945, американський педіатр; Френк Чемблс Джонсон, 1894-1934, американський педіатр) - велика багатоформна еритема; *phenomenon Lucio* = *erythema necroticum* - Лючіо феномен, некротизуюча еритема (вперше описана в Мексиці у 1852 р.), *morbus Pringli* = *adenoma sebaceum* - Прінгла хвороба, аденома сальних залоз (Джон Джеймс Прінгл, 1855 - 1922, шотландський дерматолог) et cetera.

Окрім того, деякі терміни-епоніми мають по кілька синонімів, що свідчить про еволюцію дерматології як науки, взаємозв'язок та спадкоємність наукового пізнання. Наприклад, *syndromum Wissleri* - *syndromum Wissler - Fanconi* - Віслера синдром - Віслера-Фанконі синдром, хронічне септично-гіперергічне захворювання з алергічними проявами на шкірі (Віслер, 1906-1983, швейцарський педіатр, описав захворювання у 1943 р; Гвідо Фанконі, 1892 - 1973, швейцарський педіатр, описав це ж захворювання у 1946 р).

Спостереження показують, що в одній словниковій статті можуть бути декілька епонімних термінів, які уточнюють та відображають загальне поняття, що полегшує діагностування хвороби. Так, наприклад, словникова стаття *dermatosis* - дерматоз, будь-яке захворювання шкіри (переважно незапального характеру) містить шість термінів-епонімів: *syndromum Sweeti*, *morbus Ramirez*, *morbus Schambergi*, *morbus Bowen*, *morbus Sneddon-Wilkinsoni*, *syndromum Stryker-Halbeiseni*. Усі вони без винятку мають паралельні синонімічні назви, напр., *morbus Ramirez* = *erythema dyschromicum perstans*; *syndromum Stryker-Halbeiseni* = *dermatosis nutritiva et cetera*.

Безперечно, терміни-епоніми не розкривають суті наукового поняття, більше того, якщо вони не відносяться до загальномедичної лексики або хоча б до лексики кількох медичних дисциплін, то несуть семантичне навантаження тільки в рамках вузькоспеціального фаху, у нашому випадку - дерматології, і не є зрозумілими для інших лікарів. Однак пропріальні назви цікаві як з точки зору історії медицини, так і з точки зору термінологів та лінгвістів, їм притаманний інтернаціональний характер, вони є важливою ланкою

міжнародної комунікації, достатньо прості у плані епонімізації нових симптомів, синдромів, хвороб, методів лікування, діагностичних процесів і мають право на існування як окрема підсистема медичної термінології.

Скачун І. О.

КОНЦЕПЦІЯ АНТРОПОЦЕНТРИЗМУ В СУЧАСНОМУ АНТРОПОЛОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ

Кафедра суспільних наук та українознавства
Буковинський державний медичний університет

Актуальність антропологічного дискурсу зумовлена сучасною соціокультурною ситуацією у світі, що дістала назву планетарної антропологічної катастрофи. Глибинну антропологічну кризу, про яку вже багато сказано й написано, неможливо розв'язати чи хоча б мінімізувати її негативні наслідки, не з'ясувавши антропологічні виміри науки і техніки, які не тільки зумовили стрімкий розвиток сучасної цивілізації, а й містять у собі значний евристичний потенціал, який можна реалізувати в процесі виходу із зазначеної кризи.

Людина не може жити лише минулим (як у психо-духовному так і в матеріально-практичному аспектах). Майбутнє ж вимагає від суб'єкта постійних змін і перетворень. Тому потрібна точка відліку (центр), яка стане орієнтиром у процесі пізнання та духовно-практичному освоєнні дійсності. Найкращим варіантом такого центру постає саме людина як об'єднуюча константа суб'єкта та об'єкта, онтологічного та антропологічного вимірів.

Важливість процесу антропологізації філософії полягає в можливості поєднувати різноманітні знання в цілісну систему, що репрезентує глибинне розуміння сутності та природи людини. Антропоцентризм у сучасному розумінні – це модель розвитку, зорієнтована на максимальне розкриття потенціалу кожної людини, створення гідних умов для реалізації її інтелектуальних, культурних і творчих можливостей.

Формування стратегії розвитку людства – характерна риса постнекласичної науки. Антропоцентричні смисли набувають особливої актуальності в контексті міркувань про майбутнє людства у динамічному середовищі, яке постійно змінюється та формує нові загрози. Відтак, зумовленість появи антропологічного принципу полягає не в можливості мати окремі філософські інтерпретації, а в потребі існування органічної парадигми знання в її тео- чи космоцентричній моделі. Синергетика, водночас, надає методологічні інструменти для дослідження людиномірних аспектів у сучасній науковій картині світу.

Сучасна концепція антропоцентризму в науці відіграє надзвичайно важливу роль, орієнтуючи її в гуманістичному напрямі та відкриваючи нові пізнавальні можливості. Виходячи з людиномірних потенцій сучасного науково-технічного поступу, ми можемо прогнозувати своє майбутнє і спрямовувати зусилля на реалізацію позитивних і нейтралізацію негативних тенденцій розвитку.

Отже, перспективи концепції антропоцентризму полягають у подальшому розвитку людиномірних систем та утвердженням їхнього методологічного потенціалу. Запорукою цього є: потреба в інтеграції між природничим та гуманітарним знанням, дотримання плюралізму філософських поглядів у розгляді антропологічної тематики, дотримання балансу між одвічним протистоянням процесів онто- та антропологізації, побудова нових наукових і філософських моделей, в яких людина набуває чітко визначеного ексклюзивного статусу та відповідає його основним константам.

Скрипник І.І.

ПОЕМА ТАРАСА ШЕВЧЕНКА „МАРІЯ”

Кафедра суспільних наук та українознавства
Буковинський державний медичний університет

Тексти Т.Г.Шевченка багаторазово розглядалися й аналізувалися із різних літературознавчих поглядів. Не є винятком і поема “Марія” (1859). В останні роки життя Шевченко широко використовував у своїй поезії біблійні архетипи та образи, надаючи їм оригінальної авторської рецепції, вводячи українську тематику та проблематику в канву тексту й таким чином, порівнюючи страждання біблійних героїв зі стражданнями українського народу.

Фабульне полотно твору проходить крізь життя біблійної Марії – від її сирітського проживання в теслі Йосипа до найважливішої події християнського світу – Розп'яття Ісуса Христа на Голгофі. У творі можна виділити два плани: громадянський та релігійно-філософський, тому відповідно до цього, виокремлюються плани авторського начиння поеми – громадянський, де в порівняльному ракурсі Шевченко зіставляє новозавітні часи із українською тематикою важких поневірянь московського полону та панщини-рабства; релігійно-філософський, що в переосмисленій автором спосіб зображає біблійну історію Богородиці і надає відомій біблійній темі та символу Матері філософського звучання. Розглядатимемо зазначені плани творення поеми як плани нарації.

Перший – громадянський спосіб нарації, що, на наш погляд, своїм простим, не піднесеним стилем (окрім зачину, що є стилізованою молитвою-зверненням) показує соціальний імператив тексту й проводить паралелі знедоленого українського народу й власне України як дуже часто образу жінки-покритки, збечешеної жінки, а тут – матері-страдницеї, що потерпає за своє дитя, тобто народ. Слушно з цього приводу говорив М. Рильський у доповіді “Великий поет України”: “Іноді ми бачимо в поемі зовсім не древню Іудею, а сучасне Шевченкові українське село”. Як Марія несе свій хрест та горе втрати Сина, одвічних злиднів й гонінь, як Марія є святою в непорочному зачатті, так і український народ несе свій хрест поневолення й рабського страждання. Матричним у тексті є образ Марії, тому саме його ми розглядатимемо детально. Проте нам цікаво